

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ФІНАНСОВЕ ПРАВО”**

Харків
2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ФІНАНСОВЕ ПРАВО”**

**для студентів 3 курсу
денної форми навчання
галузі знань 08 “Право”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 “Право”**

**Харків
2023**

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Фінансове право” для студентів 3 курсу денної форми навчання галузі знань 08 “Право” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 “Право” / уклад.: Є.О. Алісов, О. О. Дмитрик, А.М. Котенко та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. 47 с.

Укладачі: О. О. Дмитрик,
Є.О. Алісов,
О.В. Бабарицький,
М.І. Дамірчиєв,
К.В. Єфремова,
А.М. Котенко,
Н.А. Маринів,
Л.В. Товкун,
М.С. Шаренко,
А. С. Овчаренко
О.В. Паращенко.

Затверджено на засіданні кафедри фінансового права
(протокол № 1 від 5.09.2023 року)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Загальний розрахунок годин лекцій, семінарських занять, самостійної роботи	5
Опис предмета курсу	8
Програма навчальної дисципліни.....	9
Завдання для практичних занять і самостійної роботи.....	14
Поточний та підсумковий контроль знань студентів.....	42

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право» є формування системи теоретичних знань про правове регулювання фінансових відносин в Україні, їх взаємозв'язок зі змінами, що відбуваються у фінансовій системі держави в умовах сьогодення; формування системи поглядів на механізм правового регулювання фінансів, публічної фінансової діяльності, фінансової системи, фінансового контролю, валютних, грошових, бюджетних, податкових та інших фінансових відносин в Україні; вироблення основних умінь і навичок застосування фінансового законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання навчальної дисципліни «Фінансове право» полягає у:

- формуванні системи теоретичних знань про фінансове право, фінансове законодавство, їх змістовне наповнення;
- опануванні інструментарію й базових фінансово-правових категорій;
- набутті знань про повноваження органів, що здійснюють фінансову діяльність, та права і обов'язки інших учасників фінансових правовідносин;
- аналізі прикладних проблем фінансово-правового регулювання;
- оволодінні навичками застосування фінансового законодавства.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
	Усього	У тому числі		
		го	Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо
Модуль 1. Основи фінансового права				
Тема 1. Фінансове право в системі права	7	1	2	4
Тема 2. Фінанси і фінансова система	7	1	2	4
<i>Разом</i>	14	2	4	8
Модуль 2. Грошове та валютне право				
Тема 3. Грошовий обіг як об'єкт фінансово-правового регулювання	6	2	2	2
Тема 4. Правове регулювання платіжних систем	4	1	1	2
Тема 5. Цифрові фінанси	8	1	1	6
Тема 6. Правове регулювання обігу валютних цінностей	6	2	2	2
Тема 7. Фінансово-правове регулювання обігу віртуальних активів	8	2	2	4

Тема 8. Контроль у сфері грошового обігу та обігу валютних цінностей	6	1	2	4
Тема 9. Відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу та обігу валютних цінностей	6	1	2	4
<i>Разом</i>	44	10	12	22
Модуль 3. Бюджетне право				
Тема 10. Поняття бюджету і його структура	8	2	2	4
Тема 11. Бюджетна система	8	2	2	2
Тема 12. Міжбюджетні відносини	8	2	2	4
Тема 13. Бюджетний процес	4	1	1	2
Тема 14. Стадії бюджетного процесу	8	1	1	2
Тема 15. Публічні закупівлі в бюджетному процесі	8	2	2	4
Тема 16. Державний (місцевий) кредит (запозичення) та борг	8	2	2	4

Тема 17. Контроль та аудит у бюджетному процесі.	8	2	2	4
Тема 18. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства	2	2	2	4
<i>Разом</i>	62	16	16	30
Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	28	32	60

ОПИС ПРЕДМЕТА КУРСУ

Галузь знань	Напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин				
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота
				всього	у тому числі		
					лекції	практичні	
081 Право	перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень	4,0	20	60	28	32	60

Затверджено
на засіданні кафедри
фінансового права
(№ 1 від 5.09.2023 року)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Основи фінансового права. Грошове та валютне право

Фінансове право в системі права. Ознаки галузі фінансового права. Система фінансового права як галузі права. Місце фінансового права в системі права. Співвідношення фінансового права із іншими галузями. Предмет фінансового права. Метод фінансового права та його особливості за різними інститутами фінансового права.

Фінанси. Фінанси і фінансова система. Фінансові правовідносини їх зміст та структура. Суб'єкти фінансових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. Джерела фінансового права. Фінансове законодавство, його склад та особливості. Систематизація фінансового законодавства України.

Модуль 2. Грошове та валютне право

Грошовий обіг як об'єкт фінансово-правового регулювання. Поняття, суть і функції грошей. Види грошей. Фінансово-правовий аспект аналізу категорії грошей. Фінансово-правовий аспект аналізу категорії грошей. Поняття грошового обігу. Фінансово-правова природа грошового обігу. Система грошового обігу. Управління грошовим обігом. Суб'єкти управління грошовим обігом та їх компетенція. Грошова система. Елементи грошової системи. Грошова одиниця України (національна валюта). Масштаб цін. Види державних грошових знаків. Організація готівкового обігу. Організація безготівкового обігу. Сукупність державних органів, які здійснюють управління грошовим обігом України.

Платіжні системи Поняття платіжних інструментів. Види рахунків. Система платіжних інструментів. Документи на переказ. Електронні платіжні засоби. Методи обслуговування обігу електронних платіжних. Платіжні системи. Види платіжних систем. MasterCard (заснована MasterCard International Incorporated, США); VISA (заснована Visa

International Service Association, США); NovaPay (заснована ТОВ «НоваПей»); Western Union (заснована Western Union Financial Services Inc. США і Western Union Network, SAS, Франція); «Поштовий переказ» (АТ «Укрпошта»). Правове регулювання переказу коштів.

Цифрові фінанси. Міжнародна спеціальна термінологія, пов'язана з цифровою трансформацією в фінансовій сфері. Фінанси 4.0. План дій щодо FinTech Європейської комісії. Основні напрями правового регулювання нових технологій в фінансовій сфері. Діджиталізація фінансової сфери в Україні. Стан розвитку безготівкових розрахунків та цільові індикатори впровадження світових тенденцій. Безготівкової економіки в Україні. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний Банк України в процесі діджиталізації. Еволюція відносин між фінансовими технічними компаніями, регуляторними органами та традиційними фінансовими установами.

Правове регулювання обігу валютних цінностей. Поняття валюти та валютних цінностей. Національна та іноземна валюти. Склад валютних цінностей. Класифікація валют. Поняття конвертованості валюти. Резервні валюти. Валютні операції. Класифікація валютних операцій. Торгівля валютними цінностями. Переказ валюти. Здійснення розрахунків у іноземній валюті на території України за договорами страхування життя. Факторинг. Інші валютні операції, визначені Національним банком України. Валютне регулювання. Принципи валютного регулювання. Зовнішнє (міжнародне) валютне регулювання. Внутрішнє (національне) валютне регулювання. Обмеження у сфері валютного регулювання. Система валютних обмежень. Порядок переміщення валютних цінностей через митний кордон України в умовах воєнного стану.

Фінансово-правове регулювання обігу віртуальних активів. Правова природа віртуальних активів. Віртуальні валюти. Криптовалюта. Мета запровадження віртуальної валюти. Переваги і недоліки обігу віртуальних валют. Особливості правового регулювання відносин щодо віртуальних активів. Поняття токєну. Віртуальні фінансові активи. Електронні грошові засоби. Система суб'єктів відносин щодо обігу віртуальних активів.

Контроль і нагляд у сфері грошового обігу та обігу валютних цінностей. Поняття і зміст фінансового контролю. Завдання і принципи фінансового контролю. Контроль у сфері грошового обігу. Органи, що здійснюють державний фінансовий контроль у сфері грошового обігу. Фінансовий моніторинг. Валютний нагляд. Завдання валютного нагляду. Суб'єкти валютного нагляду. Агенти валютного нагляду. Особи, щодо яких здійснюється валютний нагляд. Об'єкти валютного нагляду.

Відповідальність у сфері грошового обігу та обігу валютних цінностей Фінансово-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу та розрахунків. Загальні засади фінансово-правової відповідальності за порушення законодавства у сфері грошового обігу та розрахунків. Об'єкт фінансових правопорушень у сфері грошового обігу та розрахунків. Об'єктивна сторона фінансових правопорушень у сфері грошового обігу та розрахунків. Суб'єкти і суб'єктивна сторона фінансових правопорушень у сфері грошового обігу та розрахунків. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу та розрахунків. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу та розрахунків. Правові засади відповідальності за порушення валютного законодавства. Валютні правопорушення. Заходи впливу за порушення валютного законодавства. Адміністративна відповідальність за порушення валютного законодавства. Кримінальна відповідальність за порушення валютного законодавства.

Модуль 3. Бюджетне право

Поняття бюджету і його структура. Бюджет. Структура бюджету. Доходи і видатки бюджету. Бюджетна класифікація. Призначення бюджетної класифікації. Класифікація доходів бюджету. Податкові надходження. Поняття податку і збору. Податкова система України. Загальнодержавні податки і збори. Податок на прибуток підприємств. Податок на доходи фізичних осіб. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Екологічний податок. Рентна плата та її складові. Мито. Місцеві податки і збори. Податок на майно. Земельний податок. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки Транспортний податок.

Єдиний податок. Збір за місяць для паркування транспортних засобів. Туристичний збір. Неподаткові надходження. Доходи від операцій з капіталом. Трансферти.

Класифікація видатків. Програмна класифікація видатків та кредитування бюджету. Відомча класифікація видатків та кредитування бюджету. Функціональна класифікація видатків та кредитування бюджету. Економічна класифікація видатків та кредитування бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Класифікація боргу.

Загальний фонд бюджету. Спеціальний фонд бюджету. Власні надходження бюджетних установ у складі спеціального фонду бюджету. Класифікація власних надходжень бюджетних установ (групи). Напрями використання власних надходжень бюджетних установ.

Поняття дефіциту та профіциту бюджету. Залишок бюджетних коштів. Оборотний залишок бюджетних коштів. Тимчасові касові розриви. Тимчасово вільні кошти Єдиного казначейського рахунку та валютних рахунків бюджету.

Бюджетна система Бюджетна система України та її принципи. Державний бюджет України. Місцеві бюджети.

Міжбюджетні відносини. Поняття міжбюджетних відносин. Мета регулювання міжбюджетних відносин. Види видатків бюджетів. Джерела здійснення видатків бюджетів. Забезпечення здійснення видатків бюджетів органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Передача державою права на здійснення видатків. Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами. Передача коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів. Фінансовий нормативи бюджетної забезпеченості. Розрахунок фінансового нормативу бюджетної забезпеченості.

Поняття і види міжбюджетних трансфертів. Офіційні трансферти. Базова дотація. Реверсна дотація. Додаткові дотації. Субвенції. Фінансове вирівнювання. Індекс податкоспроможності місцевих бюджетів. Субвенція на здійснення державних програм соціального захисту. Субвенція на виконання інвестиційних проєктів. Освітня субвенція. Медична субвенція. Субвенція на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування. Інші дотації та

субвенції. Додаткова дотація на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою пільг. Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад. Порядок та особливості надання міжбюджетних трансфертів в умовах воєнного стану.

Бюджетний процес. Бюджетний процес та його принципи. Стадії бюджетного процесу. Поняття бюджетного циклу. Бюджетний період. Співвідношення бюджетного циклу та бюджетного періоду. Учасники бюджетного процесу. Розпорядники бюджетних коштів: головні розпорядники бюджетних коштів та розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня. Бюджетні установи. Відповідальні виконавці бюджетних програм. Одержувачі бюджетних коштів. Поняття бюджетних повноважень. Зміст інституту бюджетних повноважень. Бюджетні повноваження України. Бюджетні повноваження територіальних громад. Бюджетне зобов'язання, бюджетне призначення. Управління бюджетними коштами. Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Складові програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану.

Стадії бюджетного процесу. Організаційні засади складання проекту Державного бюджету України. Суб'єкти, що задіяні на стадії складання проектів бюджетів. Матеріали, що використовуються для складання проекту закону про Державний бюджет України. Бюджетна декларація. Бюджетні запити. Аналіз бюджетних запитів і розробка проекту Державного бюджету України. Схвалення Кабінетом Міністрів України проекту закону про Державний бюджет України. Уточнення бюджетних запитів розпорядниками бюджетних коштів. Матеріали, що додаються до проекту закону про Державний бюджет України. Порядок складання проектів місцевих бюджетів. Суб'єкти, які приймають участь у розгляді і прийнятті закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети і їх повноваження. Процедура розгляду проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік. Вимоги стосовно пропозицій народних депутатів, комітетів

до проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік. Строк прийняття Закону про Державний бюджет України. Порядок внесення змін до закону про Державний бюджет України. Зміст закону про Державний бюджет і рішень про місцевий бюджет. Виконання бюджету. Форми виконання бюджету. Єдиний казначейський рахунок. Виконання Державного бюджету України за доходами. Виконання бюджету за видатками та кредитуванням. Стадії виконання бюджету за видатками та кредитуванням. Особливості здійснення окремих видатків бюджету. Розпис бюджету. Внесення змін до Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Суб'єкти, як мають право ініціювати внесення змін до закону про Державний бюджет України. Захищені статті бюджету. Основні засади складання звітності про виконання бюджетів (кошторисів бюджетних установ) . Фінансова звітність. Бюджетна звітність. Мета складання звітності. Річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України. Звітність про виконання місцевих бюджетів.

Публічні закупівлі в бюджетному процесі. Інститут публічних закупівель в бюджетному процесі. Замовники публічних закупівель. Основні засади здійснення та процедури публічних закупівель. Контроль у сфері публічних закупівель. Публічні закупівлі в умовах воєнного стану.

Державний (місцевий) кредит (запозичення) та борг. Види державних та місцевих запозичень. Порядок здійснення державних (місцевих) запозичень. Право на здійснення державних внутрішніх та зовнішніх запозичень. Умови здійснення запозичень. Боргове зобов'язання. Види цінних паперів щодо боргового зобов'язання. Бюджетне зобов'язання за державними деривативами. Поняття державних та місцевих гарантій. Порядок надання державних та місцевих гарантій. Гарантійне зобов'язання. Поняття державного (місцевого) боргу. Гарантований державою борг. Класифікація боргу. Граничні обсяги державного (місцевого) боргу та державних (місцевих) гарантій. Обслуговування, погашення та управління державним (місцевим) боргом. Правочини з державним (місцевим) боргом.

Контроль та аудит у бюджетному процесі. Поняття контролю та аудиту у бюджетному процесі. Бюджетний контроль. Суб'єкти контролю за порядком формування,

розподілу та використання коштів бюджетів. Об'єкти бюджетного контролю. Форми, способи і методи контролю у бюджетному процесі. Система органів, що здійснюють бюджетний контроль.

Відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Підстави відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Порушення бюджетного законодавства. Цілі і функції відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ І. ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Тема 1. Фінансове право в системі права

Питання для обговорення

1. Фінансове право як галузь права.
2. Система фінансового права як галузі права.
3. Предмет фінансового права. Фінансово-правові норми та відносини: структура та особливості.
4. Метод фінансового права.
5. Джерела фінансового права. Фінансове законодавство.

Нормативно-правові акти:

Конституція України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України від 2.12.2021 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>.

Про Державний бюджет України на 2023 рік: Закон України від 1.11.2022 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>.

Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

Тема 2. Фінанси і фінансова система

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки і функції фінансів як об'єкта

- фінансово-правового регулювання.
2. Фінансова система держави і принципи її побудови

Нормативно-правові акти:

Конституція України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.

МОДУЛЬ II. ГРОШОВЕ ТА ВАЛЮТНЕ ПРАВО

Тема 3. Грошовий обіг як об'єкт фінансово-правового регулювання

Питання для обговорення

1. Поняття, функції та види грошей.
2. Грошова система держави.
3. Фінансово-правове регулювання грошового обігу.

Завдання

1. Національний банк України відповідно до Закону України «Про Національний банк України» забезпечує стабільність грошової одиниці України, визначає та проводить грошово-кредитну політику, здійснює емісію національної

валюти України та організує готівковий грошовий обіг, забезпечує накопичення і зберігання золотовалютних резервів, здійснення операцій з ними та банківськими металами, а також здійснює інші функції.

Чи можна включити Національний банк України до системи органів, що провадять публічну фінансову діяльність? Розкрийте повноваження Національного банку України в сфері грошового обігу.

2. Державний банк «Кредит. Фінанси. Інвестиції» з метою покращення взаєморозрахунків між клієнтами прийняв рішення про випуск Е-гривні .

Дайте правову характеристику діям державного банку «Кредит. Фінанси. Інвестиції».

Нормативно-правові акти:

Конституція України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Бюджетний кодекс України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України: затв. постановою Правління Нац. банку України від 03.12.2018 р. № 134. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0134500-18#n6>.

Про грошову реформу в Україні: Указ Президента України від 1996 р. № 762. URL:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/762/96>.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249>.

Тема 4. Правове регулювання платіжних систем *Питання до обговорення*

1. Поняття платіжних інструментів.
2. Поняття платіжних систем.
3. Види платіжних систем.

Нормативно-правові акти:

Конституція України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249>.

Бюджетний кодекс України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

Тема 5. Цифрові фінанси

Питання до обговорення

1. Міжнародна спеціальна термінологія, пов'язана з цифровою трансформацією в фінансовій сфері.
2. Фінанси 4.0. План дій щодо FinTech Європейської комісії.
3. Стратегія розвитку FinTech в Україні до 2025 року.

Нормативно-правові акти:

Fintech (financial technology) and the European Union: State of play and outlook. European Parliament. 2019. URL: [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2019\)635513](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2019)635513).

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

Офіційне Інтернет-представництво НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>.

Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>.

Тема 6. Правове регулювання обігу валютних цінностей

Питання до обговорення

1. Поняття валюти та валютних цінностей.
2. Валютні операції.
3. Валютне регулювання: зміст та види.

Завдання

1. Здійсніть співставлення визначення понять «банківські метали», «валютні цінності», «іноземна валюта» та «національна валюта», які містяться в законах України «Про валюту і валютні операції: закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII», «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV, а також у Митному кодексі України. Побудуйте порівняльну таблицю.

2. Благодійний фонд «Все для миру» (далі - фонд) за рахунок добровільних пожертвувань фінансує оздоровлення за кордоном дітей-сиріт і дітей, батьки яких загинули під час широкомасштабної агресії РФ проти України. Оплата таких заходів фондом здійснюється як за рахунок пожертв, що надходять у іноземній валюті на спеціально відкриті рахунки, так і шляхом купівлі іноземної валюти в обмінному пункті. Придбану таким чином іноземну валюту фонд перераховує на рахунок іноземним суб'єктам.

Чи правомірні такі дії фонду? Який прядок купівлі, продажу і перерахування іноземної валюти за кордон?

3. За дорученням українського підприємства іноземний банк придбав іноземну валюту на міжбанківському валютному ринку та зарахував її на валютний рахунок цього підприємства.

Чи правомірні дії іноземного банку у даному випадку? Які суб'єкти можуть брати участь у торгах на міжбанківському валютному ринку в Україні?

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

Тема 7. Фінансово-правове регулювання обігу віртуальних активів

Питання для обговорення

1. Правова природа віртуальних активів .
2. Система суб'єктів і об'єктів відносин щодо обігу віртуальних активів.
3. Правовий режим обігу віртуальних активів.

Завдання

1. Громадянин «А» вирішив здійснити платіж за операцією з купівлі-продажу віртуальних активів з призначенням платежу «переказ коштів за придбання Bitcoin». Банк «В» відхилив відповідну транзакцію.

Чи правомірні дії Банку «В»?

Нормативно-правові акти:

Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

Advice Initial Coin Offerings and Crypto-Assets of 9 January 2019. URL: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/crypto-assets-need-common-eu-wide-approach-ensure-investor-protection>

AIFK Glossary AIFK Act NO. FR0017 of 2018. URL: https://laws.aifc.kz/storage/files/e23b67e3fcfa4c89/AIFK_Glossary.pdf

Communiqué Finance Ministers & Central Bank Governors. 19-20 March. 2018. Buenos Aires, Argentina. URL: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/International_affairs/Articles/2018-03-23-Kommunique-G20-Buenos-Aires.pdf?blob=publicationFile&v=2

European Central Bank “Virtual Currency Schemes – a further analysis”, February 2015. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf>

European Central Bank “Virtual Currency Schemes”, October 2012. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

MiCA (Markets in Crypto-assets). URL: <https://www.esma.europa.eu/esmas-activities/digital-finance-and-innovation/markets-crypto-assets-regulation-mica>.

Тема 8. Контроль і нагляд у сфері грошового обігу та обігу валютних цінностей. Фінансовий моніторинг

Питання для обговорення

1. Контроль у сфері грошового обігу та розрахунків.
2. Фінансовий моніторинг.
3. Валютний нагляд: поняття і значення.

Завдання

1. Підприємство виробляє продукцію з подальшою її реалізацією за межами території України. При виробництві такої продукції використовується сировина, що імпортується з іншої країни.

У якій валюті буде здійснюватися оплата за придбання імпорту сировину підприємством? Які органи здійснюють контроль за здійсненням розрахунків в іноземній валюті? Які контрольні заходи можуть бути проведені для забезпечення дотримання фінансової дисципліни на такому підприємстві?

2. Державна служба фінансового моніторингу звернулася до агентства з нерухомості із запитом про інформацію щодо відстеження фінансових операцій клієнтів агентства, які звернулися із наміром придбати нерухоме майно, вартістю понад 2500000 грн.

Чи є правомірним такий запит?

3. Отримавши інформаційне повідомлення від суб'єкта первинного моніторингу про зупинення здійснення підозрілих фінансових операцій, Державна служба фінансового моніторингу України проаналізувала відомості, співставила їх з повідомленнями інших суб'єктів первинного фінансового моніторингу і прийняла рішення про подальше зупинення фінансових операцій на 9 календарних днів.

Дайте правову оцінку такому рішенняю.

Нормативно-правові акти:

Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80>.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

Положення про валютний нагляд: затв. постановою правління Національного банку України від 03.01.2019 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19>.

Положення про ведення касових операцій у

національній валюті в Україні: затв. Постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.

Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-p#Text>.

Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей: затв. постановою правління Національного банку України від 02.01.2019 № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003500-19>.

Тема 9. Відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу та обігу валютних цінностей

Питання для обговорення

1. Відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу та розрахунків.
2. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

Завдання

1. 13 грудня 2022 року Петро Свиридов, який з 30 жовтня 2017 року по 30 жовтня 2021 року був народним депутатом України, замовив у банку готівку у розмірі 250 000 грн. 00 коп. з метою її зняття через касу банку з власного рахунку наступного робочого дня.

Проаналізуйте ситуацію у контексті положень законодавства у сфері запобігання та протидії. Чи наявне в діях Петра Свиридова порушення чинного законодавства?

2. 25 березня 2023 року органом Державної податкової служби України було ініційовано проведення позапланової перевірки на підприємстві щодо дотримання валютного законодавства. Підставою для такої перевірки було названо недотримання зарахування на рахунок підприємства протягом 90 календарних днів грошей у сумі 90 тис грн за зовнішньоекономічним контрактом. За наслідком такої

перевірки на підприємство накладено штраф.

Обґрунтуйте правомірність рішення органу Державної податкової служби України.

Нормативно-правові акти:

Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80>.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: затв. Постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

Положення про валютний нагляд: затв. постановою правління Національного банку України від 03.01.2019 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19>

Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей: затв. постановою правління Національного банку України від 02.01.2019 № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003500-19>.

РОЗДІЛ III. БЮДЖЕТНЕ ПРАВО

Тема 10. Поняття бюджету. Доходи і видатки бюджету

Питання для обговорення

1. Поняття і значення бюджету.
2. Структура бюджету.
3. Бюджетна класифікація.
4. Доходи і видатки бюджету.
5. Дефіцит і профіцит бюджету.

Завдання

1. Закон України "Про Державний бюджет України на 2022 рік" було прийнято 2 грудня 2022 року. Водночас 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України "Про правовий режим воєнного стану" Указом Президента України № 64/2022 було ведено воєнний стан.

Визначте бюджетний період у 2022 році (його початок та закінчення).

2. В умовах воєнного стану ФОП «В», що є платником єдиного податку другої групи продовжив провадження господарської діяльності у м. Львів (кав'ярня). Прибутки ФОП «В» у квітні та травні 2022 року склали 250 000 грн. При цьому ФОП «В», ані в квітні, ані в травні 2022 року не сплачував єдиний податок. 30 червня 2023 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану», на підставі якого було проведено документальну позапланову перевірку діяльності ФОП «В». За результатами перевірки прийнято податкове повідомлення-рішення, якими ФОП «В» було донараховано податкові зобов'язання з єдиного податку за квітень та травень 2022 року та застосовано відповідні штрафні санкції.

Хто у відповідній ситуації діяв правомірно: ФОП «В» чи контролюючий орган? Обґрунтуйте вашу відповідь.

3. Громадянин А був вимушений залишити м. Харків у зв'язку із постійними обстрілами. Перебуваючи у м. Мукачєво, він набув статусу внутрішньо переміщеної особи. Здійснюючи покупку продуктів у супермаркеті, громадянин А був обурений, коли йому за одну зроблену ним покупку касир провів дві окремі оплати і видав два окремих фіскальних чека. Після цього Громадянин А звернувся до податкового органу, і зазначив про те, що державний і місцевий бюджети не отримують у повному обсязі передбачені чинним законодавством податки.

Проаналізуйте ситуацію.

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Довідник відповідності символу звітності коду класифікації доходів бюджету : наказ Державного казначейства України від 15.01.2007 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0005506-07>

Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету від 12.03.2012 р. № 333. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12/paran18#n18>

Порядок ведення податковими органами оперативного обліку податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: наказ Міністерства фінансів України від 12.01.2021 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0321-21#n7>

Порядок інформаційної взаємодії Державної фіскальної служби України, її територіальних органів, Державної казначейської служби України, її територіальних органів, місцевих фінансових органів у процесі повернення платникам податків помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань та пені : наказ Міністерства фінансів України 11.02.2019 р. № 60. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-19>

Порядок заповнення документів на переказ у разі сплати (стягнення) податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску, здійснення бюджетного відшкодування податку на додану вартість, повернення помилково або надміру зарахованих коштів : наказ Міністерства фінансів України від

24.07.2015 р. № 666. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0974-15>

Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства
Фінансів України від 14.01.2011 р. № 11. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>

Тема 11. Бюджетна система

Питання для обговорення

1. Поняття та принципи бюджетної системи України.
2. Державний бюджет України.
3. Місцеві бюджети.

Завдання

1. 20 червня 2023 р. на пленарному засіданні сесії Харківської районної ради було прийнято рішення про спрямування коштів у обсязі 175 тис. грн із резервного фонду районного бюджету на оздоровлення дітей-сиріт, що мешкають у районі, а також на фінансування реконструкції будівлі, що постраждала від артобстрілів. Окрім того, було прийнято рішення про формування фонду забезпечення розвитку інфраструктури району за рахунок економії коштів загального фонду бюджету.

Надайте правову оцінку рішенням Харківської районної ради щодо правомірності використання коштів резервного фонду і створення фонду забезпечення розвитку інфраструктури району.

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Довідник відповідності символу звітності коду класифікації доходів бюджету : наказ Державного казначейства України від 15.01.2007 р. № 5. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0005506-07>

Інструкція щодо застосування економічної

класифікації видатків бюджету від 12.03.2012 р. № 333. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12/paran18#n18>

Порядок ведення податковими органами оперативного обліку податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: наказ Міністерства фінансів України від 12.01.2021 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0321-21#n7>

Порядок інформаційної взаємодії Державної фіскальної служби України, її територіальних органів, Державної казначейської служби України, її територіальних органів, місцевих фінансових органів у процесі повернення платникам податків помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань та пені : наказ Міністерства фінансів України 11.02.2019 р. № 60. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-19>

Порядок заповнення документів на переказ у разі сплати (стягнення) податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску, здійснення бюджетного відшкодування податку на додану вартість, повернення помилково або надміру зарахованих коштів : наказ Міністерства фінансів України від 24.07.2015 р. № 666. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0974-15>

Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства Фінансів України від 14.01.2011 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>

Тема 12. Міжбюджетні відносини

Питання для обговорення

1. Поняття та значення міжбюджетних відносин.
2. Види видатків бюджетів.
3. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості.
4. Поняття й види міжбюджетних трансфертів.
5. Порядок та особливості надання міжбюджетних трансфертів під час воєнного стану.

Завдання

1. Відповідно до Закону про Державний бюджет на

поточний рік із місцевого бюджету як реверсну дотацію було передбачено кошти сумі 325 млн грн. Частину цих коштів, зокрема 170 млн грн, було спрямовано на здійснення заходів з оптимізації мережі закладів охорони здоров'я, ремонт закладів надання первинної медичної допомоги, які постраждали від влучення ракет, іншу – зараховано до спеціального фонду Державного бюджету.

Проаналізуйте та прокоментуйте вказану ситуацію.

2. На сесії Львівської міської ради 4 квітня 2023 року було прийнято рішення про фінансування двох цільових програм за рахунок коштів спеціального фонду місцевого бюджету: програми підтримки культури і мистецтва «Європейська світлиця», програми «Відродження української нації».

Чи правомірне рішення міської ради? Дайте правовий висновок.

3. З бюджету м. Хмельницький та бюджету м. Миколаїв надано субвенцію на виконання інвестиційних проектів. Обсяг, строки та умови надання такої субвенції були затверджені рішенням Хмельницької міської ради 25 травня 2022 року. При цьому на виконання затвердженого інвестиційного проекту з бюджету м. Миколаїв було виділено 2 відсотки від загального обсягу такої субвенції.

Який порядок надання субвенції на виконання інвестиційних проектів між місцевими бюджетами? Яким документом оформлюється надання таких коштів? Чи правомірне рішення Хмельницької міської ради?

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2015 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2015-%D0%BF>

Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 р. № 6. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-%D0%BF>

Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 р. № 200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF>

Деякі питання управління державними інвестиціями: постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 р. № 571 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/571-2015-%D0%BF>

Про затвердження Порядку передачі бюджетних призначень, перерозподілу видатків бюджету і надання кредитів з бюджету: постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2011 р. № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/18-2011-%D0%BF>

Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів: постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2010 р. № 1132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2010-%D0%BF>

Про затвердження Порядку та умов надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів) : постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 р. № 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/520-2011-%D0%BF>

Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально- економічного розвитку окремих територій: постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.2020 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2012-%D0%BF>

Деякі питання виплати державної соціальної допомоги: постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2019 р. № 1101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/256-2002-%D0%BF>

Про затвердження формули розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. № 618. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618-2015-%D0%BF>

Щодо порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: лист Міністерства охорони здоров'я України від 02.04.2015 р. № 10413. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vl413282-15/conv>

Тема 13. Бюджетний процес

Питання для обговорення

1. Бюджетний процес: принципи і стадії.
2. Бюджетний цикл і бюджетний період.
3. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження.
4. Програмно-цільовий метод в бюджетному процесі.

Завдання

1. На стадії виконання бюджету (другий квартал поточного року) головний розпорядник бюджетних коштів, здійснюючи оцінку досягнення запланованих показників (продуктивності, ефективності, якості) бюджетної програми, виявив їх невідповідність. Причинами такої невідповідності розпорядник назвав проведений перерозподіл видатків за бюджетними програмами, а також введення воєнного стану на території держави.

Що мають зробити головні розпорядники бюджетних коштів для вирішення проблем у ході виконання бюджетної програми? З якою метою складають паспорти бюджетних програм та яку інформацію вони мають містити? Які особливості набуває бюджетний процес у разі введення на території держави воєнного стану.

2. У процесі виконання загального фонду державного бюджету за доходами з'ясувалося, що отриманих надходжень недостатньо для здійснення бюджетних асигнувань відповідно до бюджетних призначень з урахуванням граничного обсягу дефіциту. Міністр фінансів України, заслухавши місячний звіт про виконання, запропонував внести зміни до розпису Державного бюджету України за загальним фондом з метою забезпечення збалансованості надходжень та витрат державного бюджету з дотриманням граничного обсягу річного дефіциту державного бюджету.

Чи правомірним є рішення Міністра фінансів України? В яких випадках можливо внесення змін до бюджетного

розпису? Які існують вимоги до внесення змін розпису бюджету?

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України: наказ Міністерства фінансів України 02.03.2012 р. № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>

Правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів та звітів про їх виконання: наказ Міністерства фінансів України від 26.08.2014 р. № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1104-14>

Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм: постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.2004 р. № 1017 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 р. № 743 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-%D0%BF>

Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>

Про паспорти бюджетних програм: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2002 р. № 1098. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-03>

Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 142-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#n6>

Тема 14. Стадії бюджетного процесу

Питання для обговорення

1. Складання та розгляд Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету) і прийняття рішення щодо них.
2. Складання проектів бюджетів.
3. Розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет).
4. Виконання бюджету за доходами .
5. Виконання бюджету за видатками.
6. Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

Завдання

1. 24 травня 2022 р. відбулося пленарне засідання сесії Харківської районної ради, під час якого депутати ухвалили зміни до бюджету Харківського району Харківської області на 2022 р. Такі зміни було запроваджено відповідно до Прогнозу доходів районного бюджету, без урахування трансфертів, на 2022 р. (в сумі 132 млн 286 тис. грн, у тому числі сума доходів: загального фонду – 127 млн 789 тис. грн; спеціального фонду – 4 млн 496 тис. грн.) Крім того, вказаним рішенням про зміни до місцевого бюджету було передбачено формування резервного фонду районного бюджету для подолання наслідків збройної агресії в обсязі 550 тис. грн. і фонду забезпечення розвитку інфраструктури району у обсязі 750 тис. грн.

Обґрунтуйте правомірність такого рішення місцевої ради.

2. У зв'язку з прийняттям обласного бюджету з профіцитом загального фонду в сумі 2 млн грн. 20 лютого 2022 року на сесії обласної ради було прийнято рішення про відкриття у філії комерційного банку вкладного (депозитного) рахунку, на якому будуть акумулюватися кошти обласного бюджету з метою покриття незапланованих у бюджеті витрат. Водночас 24 лютого 2022 року указом Президента України було введено на території держави воєнний стан.

Чи потребує зміни наведене рішення обласної ради у разі введення воєнного стану на території України? Визначте процедуру розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів.

3. Кабінетом Міністрів України та Головою Рахункової палати на розгляд ВРУ був представлений річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України. Разом з цим, на засіданні ВРУ були заслухані головні розпорядники бюджетних коштів Державного бюджету щодо мети, завдань та результативних показників бюджетних програм, що пов'язані з перерозподілом видатків за бюджетними програмами.

Проаналізуйте ситуацію. Визначте повноваження Верховної Ради України, Рахункової палати України, Кабінету Міністрів України при розгляді річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України. За якою процедурою відбувається розгляд річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України? Які види звітності включає? Яке рішення приймає Верховна Рада України за результатами розгляду річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України?

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

Деякі питання ведення обліку доходів, які надходять як плата за надання адміністративних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.2013 р. № 600. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/600-2013-%D0%BF>.

Деякі питання управління державними інвестиціями: постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 р. № 571. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/571-2015-%D0%BF>

Інструкція з підготовки бюджетних запитів: наказ Міністерства фінансів України від 06.06.2012 р. № 687. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1057-12>

Положення про Державну казначейську службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України. Закон України від 15.03.2022 №

2134-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2134-20#Text>.

Про впровадження казначейської системи виконання державного бюджету: постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 14.01.1997 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-97-%D0%BF>

Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2002 р. № 57. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>

Про затвердження Інструкції про складання органами Державної казначейської служби України звітності про виконання державного бюджету: наказ Державної казначейської служби України від 13.02.2012 р. № 52. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0052840-12#n14>

Про затвердження Порядку зарахування до державного бюджету коштів, що отримуються установами України, які функціонують за кордоном : постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2010 р. № 1037. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1037-2010-%D0%BF>

Про затвердження Порядку обслуговування Державним казначейством установ України, які функціонують за кордоном: постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 998. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998-2010-%D0%BF>

Про затвердження Порядку повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України від 03.09.2013 р. № 787. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1650-13>

Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>

Про затвердження Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України». Наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2012 №309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12#Text>

Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами

бюджетних коштів: наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2012 №44. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12#Text>

Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>

Про затвердження Порядку формування і використання закордонними дипломатичними установами України коштів державного бюджету для здійснення заходів щодо захисту прав та інтересів громадян України за кордоном і внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2001 р. № 381: постанова Кабінету Міністрів України від 11.07. 2012 р. № 651. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/651-2012-%D0%BF>

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

Щодо організації роботи органів Державної казначейської служби України зі складання бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів: наказ Державної казначейської служби від 06.02.2018 р. № 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0036840-18#n8>

Тема 15. Публічні закупівлі в бюджетному процесі

Питання для обговорення

1. Інститут публічних закупівель в бюджетному процесі.
2. Замовники публічних закупівель.
3. Основні засади здійснення та процедури публічних

закупівель. Контроль у сфері публічних закупівель.

4. Публічні закупівлі в умовах воєнного стану.

Завдання

1. Київський міський клінічний онкологічний центр у 2021 р. через систему Prozorro закупив німецькі швабри Verbor в кількості 100 штук. В якості предмета закупівлі було зазначено: «Пристрій з утримувачем та текстильною насадкою». Пропозицію подав тільки один учасник, який було визначено переможцем та у якого швабри були куплені за 220 000 грн.

Визначте, які порушення було допущено при здійсненні такої закупівлі? Які принципи здійснення публічних закупівель було порушено? Хто може бути заявником при оскарженні такої закупівлі до АМКУ або до суду? Охарактеризуйте процедури оскарження публічних закупівель.

2. У Законі України «Про публічні закупівлі» визначено такі способи організації здійснення закупівельної діяльності, як призначення уповноваженої особи/осіб та створення централізованих закупівельних організацій.

Які вимоги до уповноваженої особи, її основні функції та порядок роботи? Які функції централізованих закупівельних організацій та особливості їх діяльності?

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

Про затвердження Порядку планування, формування, особливості розміщення, коригування оборонних закупівель, здійснення контролю та звітування про їх виконання, а також оприлюднення інформації про оборонні закупівлі: постанова Кабінету Міністрів України від 3.03.2021 р. № 363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2021-%D0%BF#Text>.

Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

Тема 16. Державний (місцевий) кредит (запозичення) та борг

Питання для обговорення

1. Види державних та місцевих запозичень. Порядок здійснення державних (місцевих) запозичень.
2. Поняття державних та місцевих гарантій. Порядок надання державних та місцевих гарантій .
3. Поняття державного (місцевого) боргу. Обслуговування, погашення та управління державним (місцевим) боргом.

Завдання

1. За результатами звіту про виконання державного бюджету за 1 квартал 2022 р. розмір державного боргу збільшився на 10%. Серед чинників зростання встановлено збільшення місцевого боргу бюджету міста Харків та боргу державного підприємства – «Харківське державне авіаційне виробниче підприємство». Для подолання такої ситуації Кабінет Міністрів України прийняв рішення здійснити внутрішні та зовнішні запозичення у розмірі 2 млн грн.

Проаналізуйте ситуацію. Дайте визначення державного боргу, зазначте чи є такими, що впливають за зростання боргу ті, що вказані в умові завдання (проаналізуйте кожний окремо). Визначте процедуру (умови) здійснення державних та місцевих запозичень.

2. Україна у зв'язку із стрімким зростанням дефіциту Державного бюджету, в односторонньому порядку змінила умови (строк та відсотки) кредитних угод попередніх років та отримала транш у розмірі 3,2 млрд. доларів від Міжнародного валютного фонду у межах кредитної програми “Stand-by”. Отримані кошти були використані на погашення заборгованості по заробітній платі та виплату пенсій, погашення раніше одержаних позик (як внутрішніх, так і зовнішніх) та виплату субсидій населенню.

Проаналізуйте ситуацію. Які принципи кредитування були порушені? Визначте та проаналізуйте міжнародні кредитні установи та організації світу (історія заснування, мета та принципи діяльності). Наведіть конкретні приклади співпраці останніх з Україною та українськими

підприємствами за останні 5 років.

3. 16 травня 2021 р. Міністерством фінансів України було прийнято рішення про надання державної гарантії в сумі, що еквівалентна 1 700 000 доларів США, для забезпечення виконання боргових зобов'язань Газопостачальної компанії “Нафтогаз України” за кредитним договором із Європейським банком реконструкції та розвитку.

Чи є правомірним таке рішення? Окреслить процедуру надання державних гарантій: суб'єкти, умови та форма рішення.

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Про випуск казначейських зобов'язань: постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2012 р. № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/836-2012-%D0%BF#Text>

Про випуск облігацій внутрішніх державних позик: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2001 р. № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-2001-%D0%BF#Text>

Про випуск облігацій зовнішніх державних позик. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 р. № 186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/186-2018-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку ведення Реєстру місцевих запозичень та місцевих гарантій: наказ Міністерства фінансів України від 25.07.2012 р. № 866. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1375-12>

Про затвердження Порядку визначення необхідності, розміру та виду майнового забезпечення під час надання кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії: постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2011 р. № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2011-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку встановлення розміру плати за надання кредитів (позик), залучених державою, або державних гарантій: постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 р. № 256. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256-2011-%D0%BF>

Порядок здійснення місцевих запозичень: постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. № 110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-%D0%BF>

Про затвердження Порядку надання місцевих гарантій: постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2012 р. № 541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2012-%D0%BF>

Порядок продажу прав вимоги погашення простроченої більше ніж на три роки заборгованості перед державою за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, та кредитами з бюджету. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2011 р. № 402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2011-%D0%BF/ed20121206>

Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках: постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2011 р. №. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2011-%D0%BF>

Порядок покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. №1204. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1204-2010-%D0%BF#Text>

Про особливості здійснення правочинів з державним, гарантованим державою боргом та місцевим боргом: Закон України від 19.05.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-19>

Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Про депозитарну систему України. Закон України від 6.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>

Про відкритість використання публічних коштів. Закон України від 11.02.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19#top>

Порядок відбору інфраструктурних проєктів, які фінансуються та/або витрати яких рефінансуються за кошти державного бюджету: постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1245. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2021-%D0%BF#n12>

Про утворення Агенства з управління державним боргом України. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 р. №. 127. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127-2020-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку продажу прав вимоги погашення простроченої більше ніж на три роки заборгованості перед державою за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, та кредитами з бюджету. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. №. 402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2011-%D0%BF#Text>

Тема 17. Контроль та аудит у бюджетному процесі

Питання для обговорення

1. Поняття, мета, об'єкти і суб'єкти бюджетного контролю.
2. Форми і способи бюджетного контролю
3. Методи бюджетного контролю.

Завдання

1. За результатами проведеної перевірки органами Державної казначейської служби України встановлено невідповідність кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету.

Чи можуть органи Державної казначейської служби здійснювати контроль за відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету? Назвіть та охарактеризуйте повноваження Державної казначейської служби з контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

2. Рахункова палата України, розглядаючи проект річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України, звернула увагу на такі порушення, допущені при його складанні:

- 1) річний звіт складено за особливою формою, відмінною від форми складання місячного та квартального звітів;
  - 2) річний звіт об'єднує декілька окремих звітів;
  - 3) включено звіт про власний капітал;
  - 4) звіт про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету не відповідає даним бухгалтерського обліку та звітності органів Державної казначейської служби України;
  - 5) річний звіт не містить звіту про використання коштів з резервного фонду (тому, що такий фонд передбачений тільки на рівні місцевих бюджетів);
  - 6) звіт про стан державного боргу і гарантованого державою боргу складено в іноземній валюті (доларах США).
- Які з перелічених пунктів дійсно порушують бюджетне законодавство, а які відповідають йому?*

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

Положення про Державну казначейську службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>

Положення про Державну фінансову інспекцію України : постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-%D0%BF>

Положення про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-viii>

Про порядок адміністрування єдиного веб-порталу використання публічних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.2015 р. № 694. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/694-2015-%D0%BF>

Про порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 р. № 1001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-%D0%BF>

Про порядок координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 23.10. 2013 р. № 805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/805-2013-%D0%BF>

Тема 18. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства

Питання для обговорення

1. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства.
2. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства.

Завдання

1. Які заходи впливу може застосовувати Рахункова палата України за виявлення нецільового використання коштів бюджету? Чи передбачено відповідальність у разі виявлення факту невідповідності звіту про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету даним бухгалтерського обліку та звітності органів Державної казначейської служби України?

2. Відповідно до пункту 6 частини 1 статті 116 Бюджетного кодексу України порушенням бюджетного законодавства визнається порушення встановленого порядку або термінів розгляду проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет).

Які заходи впливу передбачені за дане порушення бюджетного законодавства, порядок їх застосування? Які види юридичної відповідальності встановлені за порушення

бюджетного законодавства, їх співвідношення із заходами впливу?

Нормативно-правові акти:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

Положення про Державну казначейську службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>

Положення про Державну фінансову інспекцію України : постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-%D0%BF>

Положення про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-viii>

Про порядок адміністрування єдиного веб-порталу використання публічних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.2015 р. № 694. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/694-2015-%D0%BF>

Про порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 р. № 1001. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-%D0%BF>

Про порядок координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 23.10. 2013 р. № 805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/805-2013-%D0%BF>.

ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Фінансове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль оцінюються у діапазоні від 0 до 40 балів; підсумковий контроль знань – від 0 до 60 балів.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі тесту чи колоквиумів.

- впродовж семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Мінімальна кількість балів, необхідна для допуску до іспиту – 25 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Мінімальна кількість балів для отримання іспиту – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль (іспит)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль №3			
п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіум		
max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	max 10	Max 60

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум/тести	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	5	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0–34

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ФІНАНСОВЕ ПРАВО”**

**для студентів 3 курсу
денної форми навчання
галузі знань 08 “Право”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 “Право”**

Укладачі: Дмитрик Ольга Олександрівна,
Алісов Євген Олександрович,
Бабарицький Олександр Васильович,
Дамірчиев Мушфік Іскандер Огли,
Єфремова Катерина Вікторівна,
Котенко Артем Михайлович,
Маринів Наталія Анатоліївна,
Товкун Людмила Вікторівна,
Шаренко Максим Сергійович,
Овчаренко Анастасія Сергіївна
Паращенко Олександра Костянтинівна.

Відповідальний за випуск
Редактор *Л. Русанова*
Комп’ютерна верстка Ю. Бойко